

Covid-19 och subsidiär krishantering: Gränsöverskridande perspektiv enligt tysk modell

Lucie Coatleven, François Hublet, Théophile Rospars, förord av Jean Asselborn

Rapport, 7 december 2020

I motsats till de centraliserande trender som observerats i flertalet europeiska länder har **Tyskland hanterat coronapandemin i princip uteslutande på regional nivå**. Administrativa åtgärder och insatser för att hindra smittspridning har samordnats av förbundsländerna vars ministerpresidenter har koordinerat arbetet mellan federala och regionala verkställare. Detta upplägg är unikt för Europa och har **möjliggjort ett proportionerligt, bättre informerat och mer transparent beslutsfattande**.

På andra håll i Europa, särskilt i EU:s gränsområden, **har krishantering visat på en överdriven centralism och brist på samordning från de nationella regeringarna**. Då huvudparten av smittspridningen sker på ett regionalt och lokalt plan har enhetliga nationella åtgärder inte gett önskad effekt. **I de värst drabbade regionerna har de uppfattats som ineffektiva medan de uppfattats som oproportionerligt hårda minst drabbade motsvarigheterna**. Denna obalans har på flera håll orsakat stora spänningar mellan nationella och regionala beslutsfattare.

I gränsöverskridande regioner påverkade den plötsliga stängningen av EU:s inre gränser allvarligt människors vardag och skapade en stark känsla av orättvisa. Efter trettio till sextio år av oavbruten rörelsefrihet kom dessa beslut som en chock. I avsaknad av tillräckligt samråd med de berörda regionerna misslyckades staterna med att uppskatta de konkreta konsekvenserna. Återkomsten av nationell bitterhet, en känsla av att vara utsatt för en verklighetsfrånvärd politik och en till synes godtycklig uppdelning av det gemensamma området **har undergrävt förtroendet för det europeiska projektet**.

Situationen är dock långt ifrån hopplös. Med inspiration från Tysklands, Belgiens och Schweiz institutionella modeller **föreslår vi en ny subsidiär approach till krishantering** som grundar sig på lokalt och regionalt beslutsfattande. En sådan approach skulle säkerställa ett mer proportionerligt beslutsfattande och förstärka medborgarnas kontroll över beslut som påverkar deras vardag.

Coronapandemin har visat på behovet av ett **paradigmskifte inom EU:s gränsöverskridande samarbete**. EU-regionerna har till dags dato huvudsakligen använts som stöd i samband med långsiktiga projekt. Det är hög tid att nu integrera dem i den operativa samordningen. I direktkontakt med befolkningens vardag i de gränsöverskridande områdena kan EU-regionerna bli avgörande för framgångsrik krishantering i framtiden. **Med hjälp av en bred koalition av regionala och lokala aktörer och riktade initiativ kan en sådan utveckling organiseras underifrån.**

För att återuppbygga EU:s interregionala samarbete på en solid grund och dra institutionella lärdomar av pandemin, föreslår vi fyra konkreta åtgärder:

1. Lokala, regionala och nationella aktörer bör anta en stadga som understryker behovet av **subsidiär krishantering**. Detta i syfte att förena olika politiska viljor och lägga grunden för en inomeuropeisk rörelse.
2. En systematisk **kartläggningsskampanj** av de **existerande gränsöverskridande regionerna** bör lanseras i syfte att definiera en lämplig skala för beslutsfattande, analys och krishantering.
3. Ett **direktiv** som gör det **obligatoriskt att inrätta europeiska grupperingar för territoriellt samarbete (EGTS)** i gränsöverskridande områden bör antas. Dessa instanser skall rådfrågas innan någon typ av **gränsstängning** kan genomföras.
4. EU:s aktiva samordningsroll bör formaliseras genom inrättandet av en ny **konstellation i Europeiska unionens råd**, med ansvar för **interregionalt samarbete och krishantering**.

Referera till:

Lucie Coatleven, François Hublet, Théophile Rospars, *Subsidiary Crisis Management in the COVID-19 Pandemic: Germany's Federalist Experiment in Transborder Perspective*, Groupe d'études géopolitiques, Report, December 2020.

Kontakt: francois.hublet@legrandcontinent.eu